

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра естрадно-вокального мистецтва

Методика роботи з вокальним ансамблем
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань **02 «Культура і мистецтво»**
Спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**
Освітній рівень перший **(бакалаврський)**
Освітньо-професійна програма **Естрадний спів**

Статус дисципліни **базова (обов’язкова)**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Івано-Франківськ
ЗВО «Університет Короля Данила»
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри естрадно-вокального мистецтва
Протокол №2 від 30.08.2022 р.

Розробник:

Обух Л.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцентка кафедри
естрадно-вокального мистецтва

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП, кандидат мистецтвознавства

Лідія КУРБАНОВА

Контактний телефон викладача	+38 (095) 214 46 22
e-mail	liudmyla.obukh@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра естрадно-вокального мистецтва
Посилання на сайт УКД	https://ukd.edu.ua

**Лист оновлення та перезатвердження силабусу
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
22/23	30.08.2022	№ 2		

ВСТУП

Мета: формування теоретичних знань та практичних умінь з вокально-ансамблевого співу, а також художньо-естетичний розвиток особистості засобами вокального мистецтва.

Завдання: засвоєння специфіки вокально-ансамблевого мистецтва та опанування ключових знань щодо ансамблевого виконавства; удосконалення теоретичних знань та практичних умінь; виховання уміння вирішувати творчі завдання при роботі з вокальним ансамблем; ознайомлення з творами вокально-ансамблевої літератури для розширення кругозору студентів та розвитку їх загального музично-естетичного рівня.

Предмет: музично-теоретичний інструментарій для виховання виконавської, сценічної культури, уміння поводитися з мистецьким колективом і в колективі, методологія побудови вокально-ансамблевої роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні прийоми ансамблевого співу;
- пісенний репертуар і методику його розучування;
- художньо-виконавські можливості голосів;
- особливості розвитку і постановки голосу, основи звукодобування, техніку

дихання;

- професійну термінологію;
- ансамблевий репертуар;
- особливості виконання, характерні для різних вокальних стилів, жанрів, епох;
- методичну літературу з вокально-ансамблевого мистецтва;
- можливості виховання і розвитку співацького голосу;
- особливості вокально-естрадного виконання;
- особливості роботи над музичним репертуаром;
- репетиційні методи і прийоми роботи;
- способи оцінки власного виконання;
- особливості праці артиста-вокаліста у складі вокального ансамблю, специфіку

репетиційної роботи вокального ансамблю;

вміти:

- проводити методичний і виконавський аналіз вокальних творів;
- застосовувати методику розучування пісенного репертуару;
- професійно і психофізично володіти собою в процесі репетиційної і концертної

роботи з сольними і ансамблевими програмами;

- використовувати слуховий контроль для управління процесом виконання;
- застосовувати теоретичні знання у виконавській практиці;
- користуватися спеціальною літературою;
- самостійно працювати над виконавським репертуаром;
- співати як сольно, так і в ансамблі;
- застосовувати теоретичні знання у виконавській практиці;
- використовувати навички акторської майстерності в роботі над ансамблевими

творами, в концертних виступах;

- усвідомлювати і розкривати художній зміст музичного твору;
- прочитувати нотний текст в усіх його деталях і на основі цього створювати

задану керівником інтерпретацію музичного твору;

- застосовувати усі динамічні відтінки і нюанси;
- самостійно знаходити шляхи і методи подолання труднощів технічного і

художнього порядку;

- володіти навичками (роботи вокального ансамблю; активної дії на аудиторію з метою донесення до неї інформації на основі володіння елементами зовнішньої виразності; роботи в творчому колективі у рамках єдиного художнього задуму; методикою освоєння інтонаційно-ритмічних і художньо-виконавських труднощів, закладених у вокальному репертуарі; вокальною технікою для освоєння репертуару різних стилів і жанрів; виразною дикцією при усвідомленому формуванні приголосних і голосних звуків; музичною формою).

Вивчення дисципліни «Методика роботи з вокальним ансамблем» дає можливість спрогнозувати результати майбутньої творчої діяльності з достатньою для прийняття рішень точністю ще на етапі її планування. Перевагою методів, які використовуються для моделювання такої діяльності, є їх особистісна орієнтованість.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	3	
Семестр	6	
Кількість кредитів ECTS, год.	4	120
Аудиторні навчальні заняття, год.	лекції	28
	практичні	28
Самостійна робота, год.		32
Форма підсумкового контролю, год.	Екзамен	32

СТРУКТУРНО–ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Гігієна та охорона голосу	Методика викладання естрадного співу

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни згідно стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затвердженого наказом МОН України №727 від 24.05.2019 року)

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	РН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого / хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів. РН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності. РН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом. РН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. РН13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
ЗК6	Навички міжособистісної взаємодії.	
ЗК8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	
ЗК13	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	
ЗК15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
СК4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	
СК5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.	
СК9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.	
СК11	Здатність оперувати професійною термінологією.	
СК17	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.	

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
<p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Дозволяється вільне відвідування лекцій студентам за індивідуальним графіком навчання. Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.</p>
ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ
<p>Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту ЗВО «Університет Короля Данила», Правил поведінки здобувачів освіти та Кодексу корпоративної етики. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення дискутувати, ставити запитання викладачеві як під час лекцій, так і під час семінарських чи практичних занять.</p> <p>Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися один до одного, бути урівноваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.</p>
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ
<p>На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється навчальний процес.</p> <p>Під час виконання письмових тестових завдань недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).</p>
ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ
<p>Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти» розглядає та вирішує перший проректор або проректор з навчальної роботи на підставі заяви студента або подання декана.</p>
МЕТОДИ НАВЧАННЯ
<ul style="list-style-type: none">- вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, метод вербалізації змісту художніх творів);- наочні (спостереження, демонстрація);- інтерактивні (диспути, дискусії, діалоги, спільного аналізу, мозкової атаки, стимулююче оцінювання, вільний вибір завдання, метод проектів);- мистецькі (метод вербалізації змісту художніх творів, історичних паралелей,

метод створення креативного поля);

- інформаційні методи (відеофіксації виконавських дій);

- практичні (ділові ігри, метод наочного показу аналізу твору, побіжного осягнення партитури, ескізного та детального аналізу музичних творів, мистецького вправління, моделювання проблемних репетиційних ситуацій).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання студентів II курсу за освітньою програмою «Естрадний спів» здійснюється відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Кожен вид контролю передбачений з урахуванням результатів навчання.

Видами діагностики та контролю знань студентів з навчальної дисципліни є:

1. Поточний контроль – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на практичних заняттях. Оцінювання здійснюється за національною чотирибальною шкалою – “2”; “3”; “4”; “5”.

Фіксація поточного контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно нижченаведеної таблиці.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов’язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів) без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

ШКАЛА В БАЛАХ	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ ECTS	НАЦІОНАЛЬНА ШКАЛА	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
90–100 балів	A	5 «відмінно»	Здобувач демонструє системні, ґрунтовні знання відповідно до вимог навчальної програми, виявляє особливі творчі здібності, розуміє зміст навчального предмету, його значення для своєї професійної підготовки й усвідомлено використовує отримані знання на практиці. Здобувачу властивий високий рівень компетентності, здатність самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати вивчений матеріал, добирати джерела інформації та користуватися ними. Відповідь студента є повною, логічно структурованою, з

			правильним використанням музикознавчих термінів.
83–89 балів	B	4 «дуже добре»	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, усі передбачені навчальною програмою завдання виконує переважно якісно. Вміє застосовувати набуті знання в стандартних ситуаціях, володіє понятійним апаратом, проявляє достатній рівень компетентності, здатність аналізувати й систематизувати інформацію, натомість припускається незначних неточностей і похибок у логіці викладу матеріалу.
76–82 бали	C	4 «добре»	Здобувач володіє необхідним обсягом навчального матеріалу, демонструє уміння зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію за умови керівництва викладача. Застосовує набуті знання в практичних ситуаціях, контролює й виправляє помилки, серед яких є суттєві. Усі завдання виконані, однак деякі з них із несуттєвими недоліками у викладі змісту і оформлення відповіді.
68–75 балів	D	3 «задовільно»	Зміст навчальної дисципліни засвоєний частково, необхідні знання і навички сформовані на базовому рівні. Здобувач загалом володіє загальним обсягом матеріалу, здатен аргументувати й підтверджувати певні положення, наводити приклади, демонструвати практичні навички, робити узагальнення і висновки, однак не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни.
60–67 балів	E	3 «достатньо»	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. Зміст курсу засвоєний частково, окремі практичні навички сформовані недостатньо. Здобувач демонструє поверхові знання щодо розуміння основних положень навчальної дисципліни. У виконанні практичних завдань проявляє невпевненість, допускається суттєвих помилок, не вміє поєднувати теорію з практикою.
35–59 балів	FX	2 «незадовільно»	Здобувач володіє матеріалом фрагментарно, необхідні практичні навички не сформовані, відповіді не повні. Здобувач не володіє понятійним апаратом, у відповідях демонструє низький рівень компетентності.
0–34 бали	F	2 «неприйнятно»	Зміст курсу не засвоєний, необхідні практичні навички не сформовані. Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, практичних виконавських дій.

2. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), після завершення вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі диференційованого заліку/екзамену у вигляді усного опитування та практичних творчих завдань. Підсумковий контроль відбувається згідно розкладу екзаменаційної сесії.

За результатами підсумкового контролю студент може отримати 40 балів. Здобувачі, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не склали залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Студенти можуть підвищувати свій рейтинг під час екзаменаційної сесії через одноразову повторну перездачу, попередньо подавши заяву адміністрації факультету не пізніше одного робочого дня після сесії.

Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на залік без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

3. Оцінювання самостійної роботи проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в тематичному плані дисципліни разом з аудиторною роботою, здійснюється під час проведення практичних занять.

Поточний контроль передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Виставлення балів за самостійну роботу під час поточного контролю обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Бали додаються до балів, які отримав студент під час поточного контролю, але не більше, ніж кількість балів з оцінювання окремої теми заняття.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час підсумкового контролю.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Методика роботи з вокальним ансамблем»

1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Організація та передумови функціонування вокального колективу.

1. Успішність роботи колективу.
2. Підбір учасників за відповідними критеріями.
3. Належні умови роботи колективу.
4. Форми вокально-ансамблевої роботи.

Тема 2. Сучасні принципи вокально-ансамблевої роботи.

1. Будова голосового апарату.

2. Співацька постава та співоче дихання.

3. Звукоутворення.

4. Дикція та артикуляція.

Тема 3. Класифікація співацьких голосів та робота над їх розвитком в ансамблі.

1. Основні групи співацьких голосів.

2. Особливості розподілу дитячих, жіночих та чоловічих голосів.

3. Теситура та допустимий діапазон.

Тема 4. Механізми педагогічного удосконалення вокально-ансамблевої техніки.

1. Розвиток музичного слуху та самоконтролю.

2. Стрій та ансамблева злагодженість.

3. Агогіка (комплекс метроритмічних та темпових відхилень).

4. Дикційно-артикуляційна виразність.

Тема 5. Етапи вокально-ансамблевої роботи в контексті тайм-менеджменту.

1. Розспівування та його принципи.

2. Робота над музичними творами та її послідовність.

Тема 6. Репертуар вокального ансамблю та його амплуа.

1. Основні принципи добору репертуару.

2. Створення художнього образу.

3. Концертна діяльність (продакшн та постпродакшн).

2. Тематичний план

№ п/п	Назва тем	Кількість годин				
		всього	аудиторних	лекцій	практичних	самостійна робота
1	Організація та передумови функціонування вокального колективу.	18	8	4	4	5
2	Сучасні принципи вокально-ансамблевої роботи.	20	10	6	4	6
3	Класифікація співацьких голосів та робота над їх розвитком в ансамблі.	18	8	4	4	5
4	Механізми педагогічного удосконалення вокально-ансамблевої техніки.	24	12	6	6	5
5	Етапи вокально-ансамблевої роботи в контексті тайм-менеджменту.	18	8	4	4	5
6	Репертуар вокального ансамблю та його амплуа.	22	10	4	6	6
	Загальна кількість годин на вивчення дисципліни	120	56	28	28	32

3. Теми лекційних занять

№ п/п	№ заняття	Теми лекцій	Кількість годин
1	Лекція 1	Організація та передумови функціонування вокального колективу.	4
2	Лекція 2	Сучасні принципи вокально-ансамблевої роботи.	6
3	Лекція 3	Класифікація співацьких голосів та робота над їх розвитком в ансамблі.	4
4	Лекція 4	Механізми педагогічного удосконалення вокально-ансамблевої техніки.	6
5	Лекції 5	Етапи вокально-ансамблевої роботи в контексті тайм-менеджменту.	4
6	Лекція 6	Репертуар вокального ансамблю та його амплуа.	4
Всього лекційних занять			28

4. Теми практичних занять

№ з/п	№ заняття	Назва теми	Кількість годин
1	7	Організація та передумови функціонування вокального колективу.	4
2	8	Сучасні принципи вокально-ансамблевої роботи.	4
3	9	Класифікація співацьких голосів та робота над їх розвитком в ансамблі.	4
4	10	Механізми педагогічного удосконалення вокально-ансамблевої техніки.	6
5	11	Етапи вокально-ансамблевої роботи в контексті тайм-менеджменту.	4
6	12	Репертуар вокального ансамблю та його амплуа.	6
Всього практичних занять			28

5. Самостійна робота

Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Рекомендовані джерела інформації
Тема 1. Організація та передумови функціонування	Опрацювати наступні питання: 1. Типи і види ансамблів. 2. Інфраструктура та локації виступів. 3. Промоушн та продакшн.	5	1,3,4

вокального колективу.			
Тема 2. Сучасні принципи вокально-ансамблевої роботи.	Опрацювати наступні питання: 1. Робота голосового апарату: міоеластична та нейромоторна теорії. 2. Резонанс та резонатори. 3. Складові вокального виконавства.	6	1,3,4
Тема 3. Класифікація співацьких голосів та робота над їх розвитком в ансамблі.	Опрацювати наступні питання: - Мутаційний період; - Співаки-кастрати як феномен. - Гігієна і охорона голосу.	5	1,3,5,6
Тема 4. Механізми педагогічного удосконалення вокально-ансамблевої техніки	1. Особливості роботи з дуєтом, тріо, квартетом, квінтетом, секстетом-октетом. 2. Робота над строем і ансамблем у партії та між партіями.	5	3,4
Тема 5. Етапи вокально-ансамблевої роботи в контексті тайм-менеджменту.	1. Знайти різні види розспівок та вокальних вправ. 2. Підготувати музичні твори на різні склади ансамблю. 3. Зробити музично-теоретичний аналіз підготованих ансамблевих творів.	5	2,4,5
Тема 6. Репертуар вокального ансамблю та його ампула	Продумати та представити: 1. Сценічну поведінку. 2. Костюми. 3. Концертну програму.	6	1,3
Разом самостійної роботи студентів		32	

ТВОРЧЕ (ІНДИВІДУАЛЬНЕ) ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Творче (індивідуальне) завдання передбачає підготовку студентами під час підсумкового контролю виконавського аналізу будь-якого нескладного твору з репертуару вокального ансамблю (за вибором викладача).

Виконавський аналіз включає: визначення характеру твору, короткого змісту тексту, сюжету, ідеї; типу і виду ансамблю; діапазону і теситурних умов вокальних партій та всього ансамблю; визначення інтонаційних, теситурних, ритмічних, дикційних труднощів; пошук виконавського підходу та демонстрація поетапного плану роботи над твором.

Виконавський аналіз допоможе студентові оволодіти професійними навичками, які знадобляться під час практичної роботи з вокальним ансамблем в подальшій професійній діяльності.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

з курсу «Методика роботи з вокальним ансамблем» для підготовки до підсумкового контролю

1. Ансамбль як форма вокального виконавства.
2. Основні типи і види ансамблів.
3. Організаційні умови ансамблевої роботи.
4. Будова голосового апарату.
5. Співацький голос і робота з ним.
6. Спів і вища нервова система.
7. Гігієна та охорона голосу.
8. Складові вокального виконавства.
9. Класифікація співацьких голосів.
10. Акустичні властивості голосового апарату.
11. Дикція і артикуляція.
12. Складові сценічної культури.
13. Особливості концертно-сценічної діяльності.
14. Вокальне виховання дитячих голосів.
15. Підбір репертуару.
16. Основні етапи роботи над музичним твором.
17. Менеджмент в роботі з ансамблем.
18. Вокально-виконавські стилі.
19. Виховання культури співу.
20. Мутація.
21. Звукоутворення та звуковедення.
22. Дихання вокальне та ансамблеве.
23. Розспівування та розспівки.
24. Елементарний аналіз музичного твору.
25. Особливості вокальної орфоепії.
26. Робота над художнім образом.
27. Цільова аудиторія.
28. Технічні засоби та робота з ними.
29. Атмосфера роботи (психоемоційний стан).
30. Репетиційний процес.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Заверуха О. Л., Чернета Т. О. Вокальний ансамбль: навч.-метод. посібник для студентів ЗВО. КорсуньШевченківський: ФОП Майдаченко І. С., 2022. 116 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41757/>
2. Обух Л. В. «Лелеча доля»: збірка музичних творів з репертуару вокального колективу «Ладо»: навчальний посібник з вокально-хорових дисциплін. Івано-Франківськ: «Фоліант», 2020. 136 с. *
3. Откидач В. М. Естрадний спів і шоу-бізнес : навч.-метод. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2013. 368 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://nk.in.ua/pdf/1114r.pdf>
4. Сичевська В. В. Вокальний ансамбль : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Житомир : Видавець В. Б. Котвицький, 2013. Ч. I. 200 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_vfmf/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=VFMF&P21DBN=VFMF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullw&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=3&S21P02=0&S21

P03=A=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%9C%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%D0%BA%20%D0%90.

5. Сичевська В. В. Вокальний ансамбль: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Житомир : Полісся, 2019. Ч. II. 166 с. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/34332>
6. Смирнова Т. А. Хорознавство (історія, теорія, методика): Навчальний посібник. Видання третє, доповнене. Харків: ХНПУ, 2018. 212 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1684/1/Смирнова%20Т.%20А.%20Хорознавство%20.pdf>

*** - вказаний посібник наявний в університетській бібліотеці**